

Opole, 27.10.2023 r.

ZR.5144.60.2023.AM

Pozwolenie nr 44/R/2023

Na podstawie art.36 ust.1 pkt 1 i 3, ust. 3, art.4, art.6 ust. 1 pkt 2 lit. a, art.7 pkt 1, art.89 pkt 2 i art.91 ust.4 pkt 4 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity – DzU z 2022, poz. 840, ze zm.), Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tekst jednolity – DzU z 2021 r., poz. 81) oraz art.104 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity – DzU z 2023 r., poz. 775),

po rozpatrzeniu wniosku złożonego w dniu 18.09.2023 r. przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Nawiedzenia NMP w Łączniku, gm. Biała, z siedzibą: ul. św. Walentego 24, 48-220 Łącznik; o udzielenie pozwolenia na wykonanie prac konserwatorskich przy następującym zabytku **z kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia NMP w Łączniku, gm. Biała:**

Rama obrazu „Nawiedzenia NMP” z ołtarza głównego: barok, ok. poł. XVIII w.; drewno złożone; rama obrazu w kształcie prostokąta, zakończonego łukiem wklęsło-wypukłym z uskokiem, dekorowana wzorem ornamentalnym, ujmująca obraz ze sceną spotkania Marii ze św. Elżbietą;

objętym formą ochrony poprzez wpis do rejestru zabytków ruchomych województwa opolskiego decyzją numer: ks.B.t.II-547/1-7/71 z dnia 29.12.1971 r.;

polegających na wykonaniu badań i prac konserwatorskich w zakresie konserwacji technicznej oraz estetycznej ww. ramie obrazu [na konserwację ww. obrazu wydane Pozwolenie nr 16/R/2023 z dnia 10.03.2023 r.];

oraz po ocenie danych przedstawionych we wniosku i załączonych do niego dokumentu:

„Konserwacja ramy XVIII-wiecznego obrazu w ołtarzu głównym z przedstawieniem *Nawiedzenia NMP* w kościele pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Łączniku, woj. opolskie”, opracowanego przez dra hab. Jarosława Adamowicza, prof. ASP (zał. nr 1);

Opolski Wojewódzki Konservator Zabytków

pozwała

na wykonanie następujących prac przy ww. zabytku:

1. Wykonanie badań konserwatorskich:
  - a. analiza podłoża, gatunek drewna,
  - b. wykonanie analizy chemicznej na rodzaj spoiw oryginalnych warstw oraz przemalowań i uzupełnień kolorystycznych,

c. wykonanie badań pigmentów i metali pierwotnej warstwy oraz późniejszych uzupełnień kolorystycznych.

2. Prace konserwatorskie:

- a. demontaż ramy przysłaniającej krawędzie obrazu; zabezpieczenie ewentualnych newralgicznych miejsc uszkodzeń;
- b. oczyszczenie z brudu przy użyciu środków powierzchniowo czynnych oraz chemicznych; oczyszczenie oryginalnych fragmentów pozłoty, usunięcie warstw przemalowań; podklejenie obszarów zagrożonych do podłoża; wybór metod i materiałów chemicznych na podstawie prób;
- c. konsolidacja konstrukcji drewnianej, w wymianą drewna w partiach zdegradowanych, z wyborem gatunku drewna zgodnie z pierwotną budową technologiczną;
- d. uzupełnienie powierzchni złożonych złotem płatkowym i proszkowym, zgodnie z pierwotną koncepcją warsztatową;
- e. montaż ramy wraz z obrazem w strukturze ołtarzowej.

Prace konserwatorskie będą prowadzone według programu prac konserwatorskich (program zawiera materiały, które będą zastosowane w konserwacji), opracowanego przez dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki, dra hab. Jarosława Adamowicza, prof. ASP, uzgodnionego w dniu 10.03.2023 r. przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków; Uzgodnienie nr ZR.5144.17.2023.AM.

Niniejsze pozwolenie posiada termin ważności do dnia: 31.12.2024 r.

Postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity – DzU z 2022, poz. 840, ze zm.).

Warunki konserwatorskie na podstawie art.36 ust. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity – DzU z 2022, poz. 840, ze zm.) i § 12 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tekst jednolity – DzU z 2021 r., poz. 81):

1. kierowanie pracami konserwatorskimi albo samodzielne ich wykonywanie przez osobę posiadającą kwalifikacje, o których mowa w art. 37a ust. 1 w./cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz przekazanie Opolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków (OWKZ) w terminie nie później niż 14 dni przed rozpoczęciem prac, a w toku prac w terminie 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby prowadzącej prace:

- a. imienia, nazwiska i adresu osoby kierującej pracami konserwatorskimi albo samodzielnie je wykonującej,
  - b. dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37a ust.1 ustawy,
  - c. oświadczenia wskazanej osoby, o przyjęciu obowiązku kierowania albo samodzielnego wykonywania wskazanych w pozwoleniu prac,
2. zawiadomienie OWKZ o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac,
  3. niezwłoczne zawiadomienie OWKZ o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac, wskazanych w pozwoleniu,
  4. odbiór końcowy prac konserwatorskich wskazanych w pozwoleniu z udziałem OWKZ, inwestora i osoby zgłoszonej jako kierująca albo samodzielnie wykonująca prace,
  5. prowadzenie dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac, w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć, i przekazanie OWKZ dokumentacji konserwatorskiej w terminie 3 miesięcy od zakończenia prac.

Uzasadnienie

W dniu 18.09.2023 r. do Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (OWKZ) wpłynął wniosek Parafii Rzymskokatolickiej pw. Nawiedzenia NMP w Łączniku, gm. Biała, w sprawie wydania pozwolenia konserwatorskiego na prowadzenie prac konserwatorskich przy ramie obrazu „Nawiedzenie NMP” z ołtarza głównego z kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia NMP w Łączniku, gm. Biała [na konserwację ww. obrazu OWKZ wydane Pozwolenie nr 16/R/2023 z dnia 10.03.2023 r.]. Przedmiotowy zabytek jest wpisany do rejestru zabytków ruchomych województwa opolskiego pod numerem: ks.B.t.II-547/1-7/71 decyzją z dnia 29.12.1971 r. Z tego względu podlega on ochronie konserwatorskiej, wyrażającej się m.in. w konieczności uzgadniania z wojewódzkim konserwatorem zabytków wszelkich czynności faktycznych odnoszących się do tego obiektu. Ponadto w myśl art.4 pkt 1,2 ww. ustawy ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie oraz zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla ich wartości.

Niniejsze pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich zostało wydane na podstawie art. 36 pkt 1 ww. ustawy w oparciu o dane zawarte we wniosku. W nawiązaniu do ust. 3 przywołanego wyżej artykułu ustawy zawarto w pozwoleniu warunki konserwatorskie nr 1-5, wprowadzone celem zapobieżenia uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

Mając na uwadze, iż planowane prace konserwatorskie są zgodne z zasadami ochrony zabytków i sztuką konserwatorską, pozwolenie może być wydane.

Stąd należało orzec jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, za moim pośrednictwem, w terminie 14 dni od daty jej

doręczenia (art.127 § 1 i 2 oraz art.129 § 1 i 2 k.p.a.). W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna (art.127a § 1 i 2 k.p.a.).

OPOLSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Elżbieta Molak

Pouczenie:

Wnioskodawca (inwestor) i prowadzący prace (kierujący robotami, wykonawca) zobowiązani są do przestrzegania zasad i warunków prowadzenia prac (robót, badań lub innych działań), wynikających z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w szczególności:

1) Wojewódzki konserwator zabytków wstrzymuje (na mocy decyzji) wykonywane bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu prace (roboty, badania lub inne działania) przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu, a następnie wydaje decyzję:

- a) nakazującą przywrócić zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności, albo
- b) zobowiązującą do uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych prac (robót, badań lub innych działań) przy zabytku, albo
- c) nakładającą obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych prac (robót, badań lub innych działań) przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności.

Po wykonaniu obowiązku, o którym mowa pod lit. c), wojewódzki konserwator zabytków wydaje pozwolenie na wznowienie wstrzymanych prac (robót, badań lub innych działań) przy zabytku.

2) W przypadku, gdy bez wymaganego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu wykonano przy zabytku wpisanym do rejestru prace (roboty, badania lub inne działania), wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję:

- a) nakazującą przywrócić zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo
- b) zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazanym sposób i w określonym terminie.

3) Osoba, która dopuściła się naruszenia przepisów o zabytkach lub naruszyła zakres i warunki określone w pozwoleniu, jest obowiązana na swój koszt wykonać czynności nakazane w decyzji, o której mowa w punkcie 1) lit. a) i c) oraz w punkcie 2).

4) Wykonawca jest zobowiązany niezwłocznie zawiadomić OWKZ o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w toku prac konserwatorskich przy zabytku, które mogą mieć wpływ na stan zachowania zabytku. W takich przypadkach WKZ jest zobowiązany wydać wykonawcy odpowiednie zalecenia w terminie nie późniejszym niż 7 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia, może również wydane pozwolenie zmienić lub je cofnąć.

5) Art. 107d.

1. Kto bez pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

2. Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1–5, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

5. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1–2, nakłada w drodze decyzji organ ochrony zabytków, który wydał pozwolenie bądź był właściwy do wydania pozwolenia.

Otrzymuje za zwrotnym potwierdzeniem odbioru:

✓ Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP
48-220 Łącznik, ul. św. Walentego 24
W załączniku nr 1: uzgodniony przez OWKZ program prac

Do wiadomości:

Kuria Diecezjalna w Opolu
ul. Książąt Opolskich 19
45-005 Opole

aa AM

Załącznik nr 1 do decyzji - pozwolenia

Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora

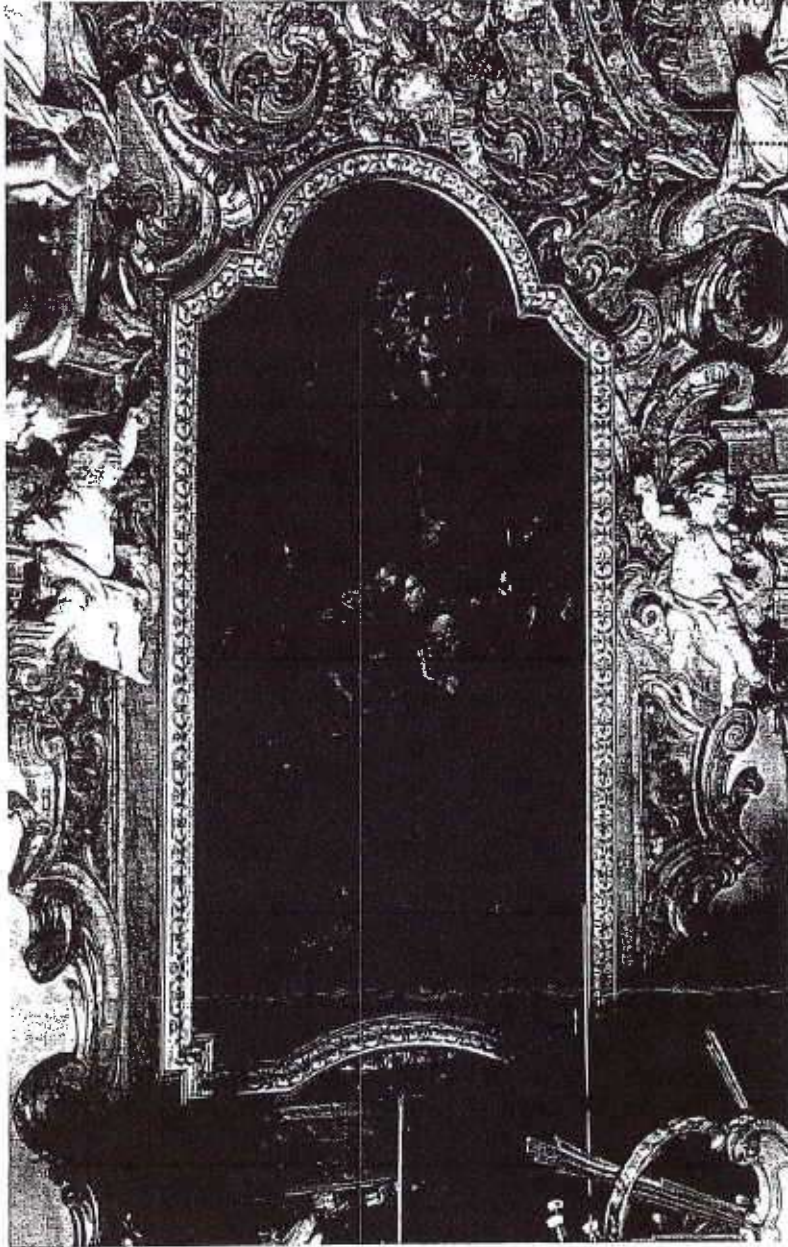
44/R/2023

6 2 PAZ 2023

podpis

POLSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Elżbieta Mołak

**Konserwacja ramy XVIII wiecznego obrazu w ołtarzu głównym z przedstawieniem
Nawiedzenia NMP w kościele pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Łączniku,
woj. opolskie**

Opracowanie:
konservator dzieł sztuki
dr hab. Jarosław Adamowicz, prof. ASP
wraz z zespołem

Kraków, 20 sierpnia 2023 r.

WYKONAWCY I KONSULTANCI

- Dokumentacja fotograficzna, stan zachowania, założenia i program postępowania konserwatorskiego opracował: zespół pod kierunkiem dr hab. Jarosław Adamowicz, prof. ASP, konserwatora dzieł sztuki z Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.
- Planowane prace prowadzone będą przez Firmę Pracownie Architektury i Konserwacji Zabytków Sp. z O.O. Sp. Komandytowa z siedzibą w Krakowie, al. Słowackiego 28/10, 30-007 Kraków, NIP 677 23 75 239.

Zakres opracowania:

Poniższy program jest materiałem, uzupełniającym pozwalającym na wykonanie pełnej konserwacji obrazu *Nawiedzenia NMP* wraz z ramą. Pełny program odnoszący się do obrazu został opracowany 25 lutego 2023 roku i uzyskał pozwolenie konserwatorskie.

Ww. program dotyczący obrazu uwzględnia wszystkie zasadnicze informacje, a obecny materiał jest jedynie uzupełnieniem odnoszącym się do ramy obrazu *Nawiedzenia NMP*, który jest eksponowany w ołtarzu głównym kościoła parafialnego w Łączniku.

Niezwykle cenne wyposażenie kościoła wymaga kompleksowych działań stąd podjęto starania w celu pozyskania różnych źródeł finansowania. Wraz z pełną konserwacją obrazu należy opracować ramę, która dopełnia jego estetykę.

OGÓLNY STAN ZACHOWANIA I BUDOWA TECHNOLOGICZNA

Rama obrazu Nawiedzenia NMP

Obraz oprawiony w profilowaną i reliefowaną ramę, który jest eksponowany w ołtarzu głównym znajduje się w niezadawalającym stanie zachowania. Należy zaznaczyć, że rama obrazu pełni dwie zasadnicze funkcje. Jedną z nich jest ekspozycja, drugą jest ochrona, którą tworzy okalając jego krawędzie.

Obraz ołtarzowy wraz z ramą osadzony jest w architektonicznej strukturze nastawy ołtarzowej. Listwy ramy są profilowane, a zasadnicze pole profilu zdobione jest

reliefowanym ornamentem, złożonym, pole tła ornamentu malowane jest białą monochromią. Obraz i jego rama były poddane wcześniejszym konserwacjom. Rama obrazu z całą pewnością została przekształcona, przemalowana i przezłożona. Obecnie jej zniszczenie i przekształcenie estetyczne wpływają bardzo negatywnie na jej odbiór. Zaprawa wraz z warstwą monochromii popękała tworząc drobną siatkę spękań. Widać też uszkodzenia.

PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE.

Etap badań konserwatorskich:

Zgodnie z założeniami konserwatorskimi należy przeprowadzić pełen program badań konserwatorskich, historycznych i laboratoryjnych.

Prace te powinny być prowadzone przez zespół organizujący i prowadzący kompleksowe prace konserwatorskie w kościele.

Przewidywane możliwe prace badawcze:

- Analiza podłoża, gatunek drewna.
- Wykonanie analizy chemicznej na rodzaj spoiw oryginalnych warstw oraz przemalowań i uzupełnień kolorystycznych.
- Wykonanie badań pigmentów i metali pierwotnej warstw oraz późniejszych uzupełnień kolorystycznych.

Prace konserwatorskie:

Obraz wraz z ramą będzie opracowywany w warunkach studyjnych. Zgodnie z założeniami konserwatorskimi przewidujemy minimalną, konieczną interwencję konserwatorską. Należy dążyć do odzyskania pierwotnej powłoki pozłotniczej i uzupełnienia brakujących fragmentów w miarę potrzeby złotem płatkowym i złotem w proszku.

- Demontaż ramy przysłaniających krawędzie malowidła. Zabezpieczenie ewentualnych newralgicznych miejsc uszkodzeń.

- Oczyszczenie z brudu przy użyciu środków powierzchniowo czynnych oraz chemicznych. Oryginalne fragmenty pozłoty zostaną oczyszczone, usunięte zostaną warstwy przemalowań. Obszary zagrożone zostaną podklejone do podłoża, a następnie odpowiednio uzupełnione. Dobór materiałów zostanie określony po wykonaniu odpowiednich prób oczyszczania. Usuwanie nawarstwień przemalowań i późniejszych metali za pomocą

odczynników chemicznych, (etanol, terpentyna, aceton, zmydlony воск). Zostaną zastosowane odczynniki chemiczne bądź ich mieszanki np. pasty lub żele rozpuszczalnikiowe bądź mieszanki rozpuszczalników małopolarnych.

- Konstrukcja drewniana zostanie w pełni skonsolidowana, jej właściwości fizyczne muszą spełniać konieczne wartości techniczne. Obszary zdegradowane zostaną uzupełnione nowym drewnem. Gatunek materiału będzie odpowiadał pierwotnej budowie technologicznej.

- Do uzupełnień powierzchni złożonych zostaną użyte odpowiednie kolory złota płatkowego i proszkowego. Rozwiązanie monochromii będzie wykonane zgodnie z pierwotną koncepcją warsztatową.

- Ponowny montaż obrazów wraz z ramą w miejscu ekspozycji, montaż może być uzależniony od konserwacji całej struktury ołtarzowej, co sygnalizowano w programie odnoszącym się do konserwacji obrazu.

Kraków, 20 sierpnia 2023 rok

dr hab. Jarosław Adamowicz, prof. ASP

pracownia architektury
i konserwacji zabytków
Sp. z O.O. Sp. K.
ul. Słowackiego 28/10 30-007 Kraków
NIP: 67/2375268 REGON: 122859508

Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
opiniuje/uzgadnia zgodnie z warunkami **POWOLENIA**
jako zarządczkę do ~~opiniowania~~ pozwolenia nr 44/R/2023
~~projektu budowlanego~~ program konserwatorski i dokumentacja
znak sprawy: ZR.5144.60.2023.AM
Opole, dnia 02.10.2023 r.
*niepotrzebne skreślić

Podpis

OPOLSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Elżbieta Molak

Za zgodność z oryginałem

Data 02.10.2023 r. Podpis.....

Kierownik
Wydziału Zabytków Ruchomych

Anna Molenda